

# انتخاب منتقد

## ده کتاب برگزیده

این کتاب گزار منقد کتاب نیست. ادعا هم ندارد. اما با بیست و پنج سال تجربه در کار کتاب‌نویسی و کتابداری و سالها کتابفروشی، دست کم می‌تواند بگوید با کتاب بیگانه نیست.

کتابهای برگزیده برای این صفحه گلچینی است از میان نخبه کتابها در همه زمینه‌های علوم انسانی. هدف معرفی کتابهایی است که به دلایلی که ذکر می‌شود شایستگی معرفی دارند

گلی امامی



پیدایش عکاسی در شیراز - متصور صانع. سروش.

۱۳۶۹. ۵۲۰۰ ریال

از میان کتاب‌های مصوری که در سال‌های اخیر به بهانه‌های گوناگون منتشر شده است، بسیاری صرفاً جایگزین سوغاتی زعفران و خاتم شده‌اند. نفیس‌اند، خوش چاپند، عکسهای رنگین و چشم‌نواز دارند، به گونه‌ای جلوه‌ای از ایران را عرضه می‌کنند (خوش‌نویسی، عکس منظره، نقاشی آبرنگ و غیره)، و هدایای نسبتاً ماندگاری هستند (با قیمت‌هایی که در پشت جلدشان چاپ می‌شود بهتر است که باشند).

در این میان گاه به کتاب‌هایی بر می‌خوریم که نه تنها برآورنده این نیازها هستند، در مقام کتاب نیز ارجمندند. در آن جمله است کتاب خوش چاپ پیدایش عکاسی در شیراز. این تاریخ اجتماعی مصور که بیشتر به لطف وجود یکی دو خانواده هنرمند و عکاس شیرازی، که حافظ شیشه‌های قدیمی عکسها بوده‌اند، پدید آمده، تصویری از شیراز اوایل قرن عرضه می‌کند که لزوماً نباید شیرازی بود تا آن را تحسین کرد.

به یمن وفور تعداد عکسها، کتاب به شش فصل تقسیم شده: مکانهای دیدنی، شخصیت‌ها و مراسم، خیابان‌های شیراز، عتبات عالیات و آخرین بخش که تصاویری است از بمبئی و از اواخر دوره قاجاریه تا اوایل دوره پهلوی را در بر می‌گیرد. دیدن عکسها و مقایسه آنها با تحولاتی که در سال‌های اخیر در شیراز رخ داده، تماشای مراسم رسمی با حضور اهالی شهر با جشن و سرور تا روضه‌خوانی و تعزیه، از مناظر به چاپ برساند؟



تالار آینه. امیر حسن جهل تن. انتشارات به نگار.

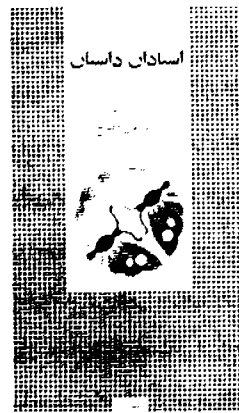
۱۳۶۹. ۱۴۰۰ ریال

هر بار رمان یا مجموعه داستانی از نویسندگانی ایرانی منتشر می‌شود موهبتی است برای خوشحالی و امیدواری علاقه‌مندان به ادبیات فارسی. اغلب مواقع اما، این شادی و امید دیری نمی‌پاید چرا که کتابها برآورنده توقع و انتظارات موجود نیستند. در نتیجه وقتی کتابی چاپ می‌شود که روان و سلیس است، راحت خوانده می‌شود (منظور از راحت خوانده شدن لزوماً ساده‌نویسی نیست، بلکه درست‌نویسی است. تا کی باید جمله‌های فارسی غلط

را به بهانه نوآوری تحویل گرفت؟)،  
گرفته برداری ساده انگارانه از رمانهای  
غربی نیست (نفس گرفته برداری ایرادی  
ندارد اگر در چارچوب محتوا درست  
جا بیفتد) و صاحب شخصیت است، مایه  
دلخوشی است. تالار آینه کتابی است با  
شخصیت. روان و راحت خوانده می شود  
و خواننده در پایان کتاب را که می بندد  
مدتی در حال و هوای آن سیر می کند.

داستان در اواخر دوره قاجاریه  
اتفاق می افتد. پدری که پنهانی با  
مشروطه خواهان همکاری می کند.  
همسر زیبایش که مسلول و بستری  
است. دختر و دختر خوانده اش به اتفاق  
دده سیاه سر سپرده و فداکار و عمه ای  
عقیم و متمول شخصیت های اصلی  
داستانند. شخصیت هایی که اصالت هم  
دارند. زنهایی که فردیت دارند، از خود  
شعور نشان می دهند و حضور دارند.  
نکته ای که در ادبیات معاصر ما  
نویسندگان مرد بیشتر به آن بها داده اند.  
امیر حسن چهل تن در به وجود  
آوردن فضا و مکان و آدم های دوره  
قاجاریه موفق است. هر چند سرانجام  
کتاب به موفقیت سر آغاز آن نیست. قلم  
او دوربین مو شکاف کارگردانی است  
که به صحنه آرایبی و دقت میزانش  
بیشتر از فیلمنامه بها داده است.

چهل تن جوان است و فرصت  
بسیار در پیش دارد، باید به او امیدوار  
بود.



## استادان داستان،

مجموعه ای از آثار معروفترین  
نویسندگان جهان. ترجمه و  
انتخاب اسماعیل فصیح. نشر  
السرز. چاپ دوم ۱۳۷۰. ۲۹۰۰  
ریال.

اسماعیل فصیح نویسنده و  
مترجمی است پرکار، پر بار، منزوی  
بیزار از تبلیغات و مصاحبه های رایج و  
مرسوم، که خوانندگان پر و پا قرصی هم  
دارد. سر در جیب خود دارد و با  
دیگرانش کاری نیست. خیل خوانندگان  
فصیح او را بیشتر به عنوان نویسنده  
می شناسند تا مترجم. اما ترجمه های او  
(بیشتر در زمینه روانشناسی برای عام)  
کمتر از رمان هایش خواننده ندارد.

این بار نام او را بر کتابی  
می بینیم متفاوت از آثار قبلی اش.  
انتخاب و ترجمه تعدادی داستان کوتاه  
از نویسندگانی که به حق استاد این فن  
هستند. نویسندگان برگزیده او طیف  
وسعی را در بر می گیرند: فصیح برای  
این گزینش سفری به دور دنیا کرده و  
از بزرگان ادبیات جهان از ژاپن تا  
ایرلند، و از چکسلواکی تا آمریکا  
داستانهای کوتاهی برگزیده است. برای  
تکمیل این مجموعه، از دو نویسنده  
ایرانی، صادق هدایت و بزرگ علوی

نیز دو داستان در این کتاب گنجانده  
شده که کار شایسته ای است.  
افزودن زندگینامه کوتاهی از هر  
نویسنده به همراهی فهرستی از آثار او و  
نیز زندگینامه خود مترجم به شناخت  
بیشتر مؤلفان کمک می کند.  
این که تعدادی از این داستانها

را بیشتر مترجمین دیگری هم ترجمه  
کرده اند از ارزش آن نمی کاهد  
(ترجمه نجف دریا بندری از یک گل  
سرخ برای امیلی عیناً نقل شده است).  
استادان داستان در عین آموزنده بودن  
کتابی است سرگرم کننده و خواندنی و  
با وجود ترجمه های نارسا و پر دست  
اندازی که این روزها به فور می بینیم،  
خواندن این داستانها با نثری فصیح  
غنیست است.

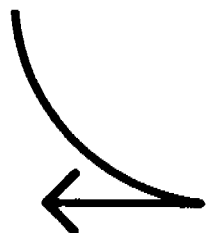
اما هنر آقای شهری که در نوع  
خود کم نظیر است، حافظه دقیق و  
دوربین گونه اوست در تصویر و شرح  
این «احوال و افعال» و نیز تعریف  
لطیفه ها، مثل ها و حکایت هایی که در  
اطراف آن فعل و حال وجود داشته است  
و در نقل آنها ریشه بسیاری از امثال و  
حکم جاری در زبان فارسی امروز را نیز  
بر می شمرد. هیچ کسب و حرفه و فعل  
و حالی نیست که با لطیفه و حکایت  
شیرینی چاشنی نشده باشد، آن هم با  
جزئیات گرافیکی خاص نویسنده. نثر  
کتاب، نثر خاصی است که دیگر امروزه  
رایج نیست و بیشتر به نقل و حکایت  
شاهی می ماند. اما یکدستی همین نثر  
خاص بیانگر، سبکی نوشتاری است که  
با عنوان کتاب هماهنگ است.



## تهران قدیم. جعفر

شهری. انتشارات معین. چاپ  
دوم ۱۳۷۰. ۵۰۰۰ ریال.

سال پیش از همین نویسنده  
کتاب شش جلدی تاریخ اجتماعی  
تهران در قرن سیزدهم به چاپ  
رسید که در نوع خود مرجعی خواندنی  
و شیرین است. کتاب تهران قدیم  
که پس از سالها نایاب بودن، برای  
دومین بار منتشر شده است، اولین مجلد  
از پنج جلدی است که نویسنده نوید  
چاپ آن را داده است. کتاب در





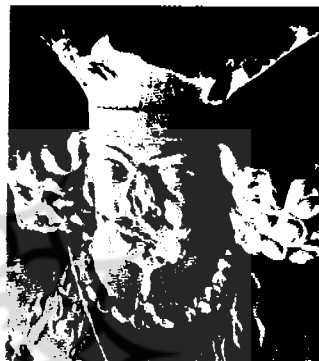
## باغ بی برگی، یادنامه مهدی اخوان ثالث (م. امید)

۱۳۶۹ - ۱۳۰۷.

به اهتمام مرتضی کاخی.  
نشر ناشران (متشکل از یازده ناشر). ۱۳۷۰.  
۸۰۰۰ ریال.

همزمان با نخستین سالمرگ زنده یاد اخوان ثالث، سه کتاب یادنامه منتشر شد. ناگه غروب کدامین ستاره (بزرگمهر)، دفترهای زمانه، بدرودی یا مهدی اخوان ثالث و دیدار و شناخت م. امید (سیروس طاهباز) و باغ بی برگی. کتاب های طاهباز یادنامه ای است بسیار شخصی و خصوصی و تلاش یک تنه دوستی است در رشای عزیز از دست رفته اش. از دو کتاب دیگر به باغ بی برگی به سبب پشتوانه گروهی ناشران به نامی که به همت آنها کتاب به چاپ رسیده و نیز وسواس و دقت نظرگرد آورنده آن، مرتضی کاخی، علی رغم بهای سنگین، کتاب شکل تر و موفق تری است. پر باری کتاب نه تنها به

پیام های تسلیم است، ترکیب شد. بخش های اصلی عبارتند از: اخوان در چشم دیگران (شعر)، اخوان در چشم دیگران (نقد و نظرها و خاطره ها)، از بهترین های اخوان، دیگرها و دیگران از چشم اخوان، و اخوان به روایت تصویر. مجموعه ای از بهترین مقالات و منتخبی از بهترین شعرهای امید توام با نفاست چاپ، کاغذ و صحافی، یادنامه ای پدید آورده برازنده آن همیشه بزرگ شعر معاصر ایران.



## هنر ایران در دوران

پارتی و ساسانی. رمان گیرشمن. ترجمه بهرام فره وشی. انتشارات علمی و فرهنگی. چاپ دوم ۱۳۷۰. ۱۰۰۰۰ ریال.

تجدید چاپ و انتشار کتاب هنر ایران پس از بیست سال خیر خوشی بود. هر چند بهای گران آن دست خریداران اصلی را، که دانشجویان هنر هستند، از دامن کتاب کوتاه نگاه می دارد.

کتاب هنر ایران در میان کتابهای مشابه ارزش والایی دارد. نویسنده آن باستانشناس معروف فرانسوی، سالیان دراز در ایران به کاوشگری های باستانشناسی مشغول بوده است. گیرشمن با دانش وسیعی که در زمینه هنر کهن در این منطقه دارد،

پس از مقایسه هنر ایران در دوره پارتی و ساسانی با آثار مشابه در کشورهای همسایه، نشان می دهد که «هنر پارتی مهر و نشانی مخصوص به خود دارد و شکل های هنری اینان که از استپ های شرقی آمده اند از نظر ایرانی بودن خالص تر از هخامنشیان است و هنگامی که به وسیله ساسانیان باز گرفته می شود. شد باشد.

نمودار مرحله بسیار مهمی در تاریخ هنر ایران است.»  
خانم گیتی خوشدل از مترجمین قابل در این زمینه است. والحق هم موفق

هنر ایران از پر تصویرترین بوده. به موضوع احاطه دارد، خوب کتابهای نوع خود است (یکی از علل گرانی آن نیز همین است) که در تفهیم راضی نگاه می دارد.

مطالب کتاب کمک بسیار بزرگی از میان ترجمه های خانم خوشدل است. فهرست و فرهنگنامه واژه ها و نام ها و کتابشناسی آخر کتاب، بخش مهمی از کتاب را تشکیل می دهد. کتاب حاضر جلد دیگری دارد که درباره هنر ماد و هخامنشی است. امیدواریم مجلد دوم هم هر چه زودتر به زیور طبع آراسته گردد.

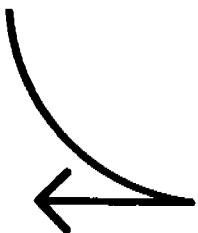


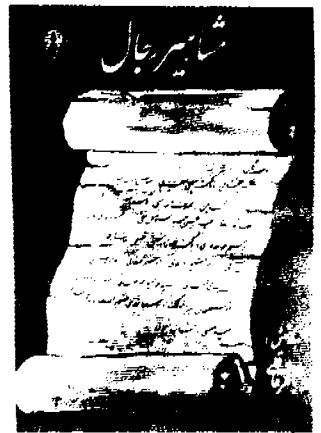
## شفای زندگی.

لویزیهی. ترجمه گیتی خوشدل. دنیای مادر. ۱۳۶۹. ۱۳۰۰ ریال.

در سالهای اخیر بازار کتاب های روانشناسی برای عموم و درمان با فرآورده های طبیعی بسیار داغ بوده و هفته ای نیست که سر و کله یکی از این

او کمک پزشکی و دارو را رد نمی کند، اما هدفش این است که: «بتوانید با همکاری با پزشک خود و با یاری او، برای تندرستی و سلامت بیشتر به دلایل نهفته و علل و روانی مشکلات و بیماری خوش پی ببرید...»  
برای درک بهتر کتاب شفای زندگی باید ابتدا آخرین بخش آن را خواند.





### مشاهیر رجال. باقر

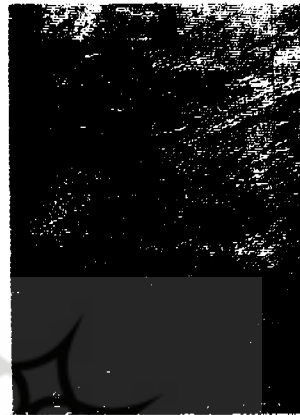
عاقلی. نشر گفتار. ۱۳۷۰. ۲۵۰۰ ریال

نام دکتر باقر عاقلی در سال‌های اخیر، برای خوانندگان تاریخ معاصر نامی آشناست. زندگینامه‌های دکاء الملک فروعی و داور و نیز روزشمار تاریخ ایران از آثار اوست که با اقبال نیز روبرو بوده است. کتاب حاضر اما، هر چند نام او را بر روی جلد دارد، اثر خود او نیست. دکتر عاقلی این بار زندگینامه کوتاه بیست و دو شخصیت نامی ایران در قرن اخیر را، که نویسندگان و محققین و مورخین دیگر نوشته‌اند، در یک مجلد گرد آورده. و به نقل از مقدمه کتاب سعی او در گزینش این گونه بیوگرافی‌ها «در حقیقت انتخاب بهترین‌هاست».

برخی از نویسندگان برگزیده گاه خود از زمره کسانی هستند که زندگینامه‌های خود آنها پیشتر به چاپ رسیده یا جا دارد که به چاپ برسند. از آن جمله اند عباس اقبال آشتیانی، محمد تقی بهار، دکتر قاسم غنی و عبدالله مستوفی.

بعضی از کسانی که شرح حالشان در این کتاب گرد آمده، از سیدجمال‌الدین اسدآبادی تا قاسم غنی از زمره رجالی هستند که قبلاً

زندگینامه‌های مفصلشان به صورت کتاب یا کتاب‌هایی منتشر شده است. کتاب با این شکل موجود بیشتر مقبول کسانی است که مایلند هر چه سریعتر بیشترین اطلاعات اولیه را در مورد شخصیت‌های مورد بحث به دست آورند. جای کتابشناسی در کتاب خالی است که برای چنین کتابی کمبود بزرگی محسوب می‌شود.



### سالهای ابری. علی

اشرف درویشیان. انتشارات اسپرک.

۱۳۷۰. ۴ جلد ۱۵۰۰۰ ریال

علی اشرف درویشیان نویسنده و پژوهشگر پر کاری است. از او تاکنون پنج مجموعه داستان، دو داستان بلند و رمان، شش کتاب برای کودکان و نوجوانان و هفت کتاب از مجموعه مقالات و گردآوری‌ها به چاپ رسیده است.

سالهای ابری بعد از کتاب ده جلدی کلیدر، طولانی‌ترین رمانی است که در سالهای اخیر منتشر شده است. این بار نیز نویسنده‌ای شهرستانی، با سترگ اثری ۲۲۶۹ صفحه‌ای (که یازده بار بازنویسی شده است) به میدان آمده. باید دست به قلم داشت تا متوجه وسواسی شد که نویسنده در آفرینش کتاب به کار برده است. هر چند

غلط‌های چاپی فراوان کتاب قاعدتاً باید دل پر وسواس او را به درد آورده باشد. درویشیان قلمی دل سوخته دارد (اگر بشود چنین صفتی را برای قلم به کار برد). کتابهای او را برای سرگرمی و وقت گذرانی نمی‌شود خواند. در نوشتن رسالتی دارد: تصویر ریز و دقیق مصایب و فلاکت توده مردم. به قول یکی از خوانندگان کتاب او، محال است آنچه او می‌نویسد فقط از تخیل نشأت گرفته باشد، حتماً بسیاری از این تجربه‌ها را روی پوشش لمس کرده است.

کتاب در ادبیات داستانی معاصر حادثه‌ای است و پرداختن به آن از حد این مقال فراتر است و به زمان نیاز دارد.



### صد فیلم تاریخ

سینمای ایران. به انتخاب احمد امینی. انتشارات فیلم.

۱۳۷۰. ۲۶۰۰۰ ریال

سینمای داستانی ایران امسال (۱۳۷۰) شصت ساله شد. اما کیک تولد این هنر پا به سن گذاشته ملی به عوض شصت شمع، با انتخاب صد فیلم از بهترین‌های تاریخ آن‌ترین شد.

احمد امینی که خوانندگان مطالب سینمایی با نقدهای او آشنا هستند همتی کرده و کتابی فراهم

آورده خواندنی و دیدنی. از میان صد فیلم انتخابی شصت و چهار فیلم سینمای قبل از انقلاب و سی و شش فیلم محصول نه سال بعد از انقلاب است. معرفی هر فیلم ابتدا با اطلاعات دقیق مربوط به آن آغاز می‌شود، سپس خلاصه‌ای از موضوع فیلم داده می‌شود و آنگاه مطلب مفصلتری درباره نحوه ساخته شدن، مسایل و درگیری‌ها، حوادث و اتفاقات و شایعات و گفتگوهای پشت پرده (پشت صحنه) هر فیلم آورده شده است، که شاید پرکشش‌ترین بخش کتاب برای افراد علاقه‌مند و کنجکاو باشد. مطلب مربوط به هر فیلم با عکس یا عکس‌هایی منحصر به فرد از پشت صحنه آن فیلم مصور شده است، که بسیاری از آنها برای نخستین بار منتشر می‌شود.

تورق کتاب برای قدیمی‌ترها خاطره‌انگیز و برای جوانترها آموزنده و مرجع و برای همگان سرگرم کننده است.

